

[H. Hauch.]

at ændre grundloven i fremtiden, end det er i dag. Man tør vel uden overdrivelse sige, at det bør i hvert fald ikke være let.

Gennem det forlig, der danner grundlaget for det forslag, vi her forhandler om, skal der være truffet aftale om, at vælgerne på samme dag — samme dag — skal stemme om valgretsaldere og selve grundlovsforslaget. Dette må dog formentlig ændres. Det er muligt, at der fra et juridisk synspunkt intet er at indvende mod en sådan fremgangsmåde, men rent praktisk må vælgerne dog have et rimeligt krav på at kende en så vigtig faktor som valgretsaldere, inden de skal stemme ja eller nej til selve grundlovsforslaget, og jeg beder meget om, at man tager dette spørgsmål op til behandling i det kommende udvalg.

Hvor stor betydning § 42, der bestemmer, at en tredjedel af folketingets medlemmer kan forlange et vedtaget forslag sendt ud til folkeafstemning, vil få, tør jeg ikke have nogen afgjort mening om, men jeg finder folkeafstemningstanken tiltalende og rigtig. Jeg kunne meget have ønsket, at den var praktiseret på den måde, at man stemte for og imod, og at resultatet af afstemningen blev fastlagt efter, hvor der var flest stemmer, d. s., hvor der stemtes for, eller d. s., hvor der stemtes imod.

I § 42, stk. 4, hedder det:

„Ved folkeafstemningen stemmes for og mod lovforslaget. Til lovforslagets bortfald kræves, at et flertal af de i afstemningen deltagende folketingsvælgere, dog mindst 30 procent af samtlige stemmeberettigede, har stemt mod lovforslaget“.

Det er et nyt princip, man her tager i anvendelse. Et sådant princip findes, såvidt jeg ved, ikke anvendt indenfor vort omfattende foreningsliv her i landet. Man kalder på vælgerne, men jeg er bange for, at 30 pct. reglen vil animere mere til ligegyldighed end til fremmøde, og skulle det blive tilfældet, er bestemmelsen ikke videre heldig. Det vil man formodentlig fra alle sider indrømme. Om folkeafstemning med en sådan regel nogensinde vil blive prøvet, ved jeg ikke. Jeg har mine tvivl om det. Jeg tillader mig at bede om, at denne paragraf må blive gjort til genstand for overvejelse og prøvelse i det kommende udvalg. Jeg har så meget mere grund dertil, som den tidligere statsminister, mangeårig formand for partiet venstre, Knud Kri-

stensen, i nogle artikler i „Frederiksborg Amts Avis“ har fremsat en meget stærk kritik af denne paragraf; ja, han er endog gået så vidt, at han har karakteriseret den foreslåede folkeafstemning som en narresut for de almindelige vælgere.

Det forekommer mig, at det vil være naturligt i det udvalg, der bliver nedsat, at tage disse spørgsmål, specielt det sidste, op med megen alvor for at undersøge, om ikke det var muligt at finde andre former, som lettere kunne tilfredsstille den opfattelse, man tør regne med der må være hos den almindelige vælger.

At en hel række love er anført i paragrafen som holdt udenfor mulighederne for folkeafstemning, skal jeg ikke opholde mig ved. Jeg kan godt tilføje, at jeg anser det for en nødvendighed, at det er sådan. Derimod vil der for skatteloves vedkommende forekomme grænseområder, som der bør findes nærmere regler for. Jeg kan her henvise til den udtalelse, som dommer Thestrup har fremført i det høje folketing om grundskyldslove, og tilføje, at jeg i det væsentlige er enig med ham.

Men der er også et andet område, som man bør have sin opmærksomhed henvendt på. Der kan jo tænkes gennemført love om formueskatter og arveskatter, der i deres virkninger kommer til at svare til ekspropriationslove. Det behøver ikke nogen nærmere forklaring, og jeg mener, at der bør fastsættes nærmere regler for, hvordan borgere, som måtte rammes af sådanne love, skal behandles i henhold til det foreliggende forslags § 74, hvis første punktum i sin klarhed lyder, at ejendomsretten er ukrænkelig. Jeg beder om, at man tager disse spørgsmål op til behandling.

I § 76, stk. 1, hedder det:

„Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse.“

Det er en nydannelse, der her er tale om, som ikke findes i vort lands tidligere grundlove. Hvordan skal denne udtalelse egentlig forstås? Jeg tror, det er professor Matzen, man tillægger en udtalelse om, at der ikke står eet ord i Danmarks Riges Grundlov, som ikke har en bestemt mening. Jeg har bemærket, at man, inden forslaget blev fremsat, er begyndt at anvende paragrafen i den politiske døgndiskussion. Dette har vakt mine betænkeligheder. Jeg er